

8 June
wisniy

Пролетарі всіх країн
137 Redwood Ave.

Робочий Народ

The Working People

ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ В КАНАДІ

Ч. 22. СУБОТА, 16 МАРТА, 1918. WINNIPEG, MAN. SATURDAY, MARCH 16th, 1918. No. 22. VOL. X.

КОНГРЕС РАД ЗАТВЕРДИВ МИР

ЗМІНИЛИ НАЗВУ ПАРТІЇ.

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗАКЛУЧИЛО СОЮЗ З ФІНЛЯНСЬКОЮ ЧЕРВОНОЮ ГВАРДІЄЮ.

Російська соц. дем. партія змінила назву на Комуністичну Партію.

ПЕТРОГРАД, 11 марта. — Перенесене правительство в Москву е першим кроком до організації справи оборони на всіх фронтах, після урядового пресового оголошення виданого сьогодні.

Панує переконане, що большевицькому правительству прийдеться воювати проти Німеччини і Японії.

Большевицький Конгрес змінив назву на "Соціал-демократична" і привів назву "Комуністична Партія" так як він не бажає мати жадної тождности з німецькою партією, на чолі якої стоїть Філіп Шейдеман.

Заклучили союз.

Большевицьке правительство підписало союзний договір з фініляндською червоною гвардією, в протилежність до угоди заключеної білою гвардією з Німеччиною.

Про деталі про поведжене Німців з мешканцями занятих ними територій, продовжають надходити. В Фінляндії по ставлено проти народу німецькою поліційну і військову силу.

Газети зістали заборожені.

Робітничі організації зістали розігані і сотні арештовано. Чимало страчено людей в Естонії, де навіть й буржуазія зістала придушена Німцями.

Найбільш переслідувані, після сьогоднєшніх стали в Ридзі.

З Смоленська надійшли доповідення, що великі сили Німців посувають ся з Гомеля до Ново-Зибкова, який Росіяни приготували ся боронити.

Німці що сконцентрували свої сили на оршеськім фронті відступили.

Всеросійський Конгрес Рад відложено.

МОСКВА, 13 марта. — Всеросійський конгрес Рад, який мав затвердити мирову угоду з Німеччиною, зістав відложений до четверга, 14-го марта.

Сей конгрес мав бути скликаний на вівторок, 12 марта.

Троцький головою воєнного революційного комітету.

ПЕТРОГРАД, 11 марта. — З приводу від'їзду комісарів до Москви, організовано в Петрограді з сімох людей спеціальний воєнний революційний комітет з Львом Троцьким як президентом. Зорганізуєть ся також другий комітет з десятиох членів, репрезентуючий Радю комісарів, з М. Зіновєвим на чолі.

Невтральні заступники рішення поїздати в Петроград.

РИШЕНЄ РОС. НАРОДА.

ВСЕРОСІЙСЬКИЙ КОНГРЕС РАД ПОТВЕРДИВ МИРОВУ УГОДУ.

ПЕТРОГРАД, 14 марта. — Всеросійський конгрес Советів котрий засідав нині в Москві, 453 голосами проти 30 рішив затвердити мирову угоду з центральними державами.

М.Рязонов, визначний (?) большевицький теоретик і репрезентанти всіх професійних юній, виступили з большевицької партії після голосування.

ПАРТИЗАНСЬКА ВІЙНА ПРОТИ НІМЦІВ В РОСІЇ.

ПЕТРОГРАД, 14 марта. — Селяне в окрузі Полоцька ведуть партизанську війну проти Німців. (Полоцьк положений між Двинськом а Вітебськом над рікою Двиною). Російський штаб на західній фронті зістав перенесений зі Смоленська до Москви.

Оголошено ту, що команду над балтійською флотом поручено адміралови Развозову.

Генерал Гленський, колишній адютант царя Николая, зістав арештований в Москві за те, що зносив ся з генералом Каледіном, гетьманом донських козаків.

НІМЦІ ПОЧИНАЮТЬ НАІЗД НА ФІНЛЯНДІЮ.

ПЕТРОГРАД, 14 марта. — Доносять, що сильний німецький відділ війська завяв Або, надморську місцевість в Фінляндії, на захід від Гельсінґфорсу. Німці почали сейчас машерувати в глуб Фінляндії.

РІЧНИЦЯ РЕВОЛЮЦІЇ В РОСІЇ

ПЕТРОГРАД, 12 марта. — Сьогодня була річниця російської революції і застановлено працю в правительствених бюрорах і фабриках та друкарнях. Застановлено також рух трамваїв.

Публичних демонстрацій не було.

КНЯЗЬ ЛЬВОВ АРЕШТОВАНИЙ.

ПЕТРОГРАД, 14 марта. — Російська телеграфічна агенція доносить, що бувший російський прем'єр князь Львов зістав арештований командантом північного фронту.

ПЛЯНУЮТЬ БУДУВАТИ КАНАЛ ВІД БАЛТІЙСЬКОГО ДО ЧОРНОГО МОР'Я.

КОПЕНГАГА, 11 марта. — Берлінська депеша до "Політїкен" доносить, що в торговельну угоду між Німеччиною а Росією буде входити план для збудованя каналу, який утворив би одну дорогу між Балтійським і Чорним морями. Кошта будови обчислюють на 20,000,000 марок і кажуть що німецькі фінансісти є готові виплатити гроші.

Австрія боїть ся повернувшись з Росії своїх паліників.

Отримані тут донесення кажуть, що Австрія віділяє всіх паліників, які повернули з Росії, щоб забезпечити ся від їх (большевицької) пропаганди.

ЩО НА УКРАЇНІ?

НІМЦІ ЗАНЯЛИ ОДЕСУ.

БЕРЛІН, через Лондон, 13 марта. — Німецькі війська ввійшли до Одеси. Сю офіційно заяву проголошено сьогодня вечером.

Одеса, найважнійший морський порт в південній Росії і четверте місто в Росії по до людности, була заснована царицею Катериною II в 1794 році. Населене Одеси вносить около 450,000, з того близько одна третина є Жидів. Межи богато иншими важними інститутами є в Одесі російський університет, заснований в 1865 р.

ДІЛЯТЬ СЯ УКРАЇНСЬКИМ ЗБІЖЕМ.

ВАШІНґТОН, 14 марта. — Офіційна депеша, одержана ту з Копенгаги, подає за "National Tidende", що Німеччина і Австрія будуть ділитися до 31 липня всім збіжем, яке дістануть з України, по рівній часті.

В першій половині того часу Австрія буде діставати дві третих а Німеччина одну третю всього збіжа, яке дістануть. А відтак в другій половині того протягу часу Німеччина буде діставати дві третих а Австрія, одну третю.

ВІЙСКА УКР. ЦЕНТ. РАДИ І САКСОНСЬКІ АРЕШТУВАЛИ В КИЇВІ БОЛЬШЕВИЦЬКУ РАДУ.

ЛОНДОН, 13 марта. — Депеша з Ціріху до "Сентрал Ньюс" доносить, що українські і саксонські війська арештували в Київі большевицьку Радю.

Депеша ся не подає, чи се була українська, чи російська Рада, однак можна бути більше як певним, що мова йде про українську большевицьку Радю, яка бореть ся з Укр. Цент. Радою за всю власть на Україні для Рад селянських, робітничих і жовнірських делегатів.

НІМЦІ ІДУТЬ НЕ ПОМАГАТИ УКРАЇНІ, А РАБУВАТИ ПІ.

В тимчасовій мировій угоді, підписаній Румунією з центральними державами 5 марта, є застережене, котре каже, що Румунія має зі всією силою помагати перевозови військ центральних держав через Молдавію і Бесарабію до Одеси. Ціль того застереження зробленого центральними державами не була вияснена, хоч було дане пояснене, що головною ціллю було забезпечити вивіз (до центральних держав) засобів з України.

Після підписаня угоди півфіційна німецька новинарська агенція проголосила, що Німеччина осягнула пряму дорогу через Росію до Персії і Афганістану.

10.000 ТИБЕТАНЦІВ ОРГАНІЗУЮТЬ РЕВОЛЮЦІЮ.

ПЕКІН, 11 марта. — Користаючи з безпорядку в провінції Чехуан, Тибетанці збунтували ся і машірують до Чехуан, де вони заняли кілька міст. Іх число вносить около 40,000 і вони є уоружені в модерні карабіни.

ТАКОЖ СОЮЗ!

НІМЦІ, ЯКІ ЗАНЯЛИ ОДЕСУ, БУЛИ ВИСЛАНІ ТУДИ ЗА ЗГОДОЮ РУМУНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

БЕРЛІН, 14 марта. — Німецькі війська, які заняли Одесу, були вислані туди на підставі угоди з румунським правительством, говорять заява, зроблена сьогодня головною кватирою армії.

Яке значіне має занятє Одеси?

ЛОНДОН, 14 марта. — Наступаючі відділи Німців ввійшли до Одеси, найбільшого російського порту на Чорним морі і центра великої рілничої часті, продуктами якої хотять кормити голодні народи центральних держав. Німецький наступ через Молдавію не мав майже жадного опору.

З Одесою забезпеченою в своїх руках Німці захоплять великі запаси пшениці, яка може бути транспортована сушею або морем до місць, звідки може бути відставлена до Австрії або Німеччини.

Однак захоплене Одеси означає ще щось більше, се означає поступ на дорозі до Персії і Афганістану і можливо до Індії, куди то Німці хочуть промостити собі дорогу на схід, бо славний залізничний ліній Берлін-Багдад загрожують тепер Англії.

АВСТРИЙСЬКІ ДЕЗЕРТИРИ ЛУЧАТЬ СЯ З БОЛЬШЕВИКАМИ.

АМСТЕРДАМ, 14 марта. — Берлінська депеша до "Реніш Вестфаліше Шайтунг" доносить, що боротьба на Україні змагає ся і що ряди большевицького війська дістають поміч від гуртів чеських і австрійських дезертирів.

Німці, додає депеша, дуже часто мусять зводити люті бої з групами такого війська і коли хто з таких груп попадає в німецькі руки, то його сейчас розстрілюють.

НІМЦІ ХОТЯТЬ ВЗЯТИ СОБИ "ОСВОБОДЖЕНУ" ЛИТВУ.

КОПЕНГАГА, 14 марта. — Німеччина офіційно признала, що она хоче анектувати "освобождену" ньюю Литву.

РОСІЯ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ВИСАДЖЕННЯ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК НА АЛЯНДСЬКИХ ОСТРОВАХ.

ПЕТРОГРАД, 12 марта. — По мішник комісара заграничних справ Чічерін після в імени російського правительства протест проти висадження німецьких військ на Аляндських островах, нарушуючого 6 точку російсько-німецького мирового договору. Чічерін жадає, згідно з договором, порішення сього питання міжнародною конференцією.

ВОЗДУШНІ НАІЗДИ.

НАІЗД ЦЕПЕЛІНІВ НА АНГЛІЮ.

ЛОНДОН, 13 марта. — Три целієліни брали участь в воздушнім наїзді на Англію минушної ночі. Один з них кинув на Гол чотири бомби. Целієліни кинувши бомби повернули скоро назад в сторону моря.

Послідній раз наїздили целієліни на Англію ще 19 жовтня 1917 року, коли убито 34 особи і 56 ранено.

НАІЗД ЛІТАКІВ НА ПАРИЖ.

ПАРИЖ, 13 марта. — Німці зробили минушної ночі воздушний наїзд і в наслідок того в Парижі і околиці убито 34 особи а 74 ранено. В додатку до жертв спричинених бомбами 66 осіб удушили ся, втікаючи перелізком до входу Митропаліна залізничці. Се були переважно жінки і діти.

НІМЕЦЬКА ГАЗЕТА ДОМАГАЄ СЯ ЗНИЩЕННЯ 400 АНГЛІЙСЬКИХ МІСТ.

АМСТЕРДАМ, 13 марта. — Берлінська "Тагес Шайтунг" домагає ся зруйнованя німецькими аеропланями 400 англійських міст "у відплату" за скорішеваня альянтами 400 німецьких торговельних кораблів. В довшій статі газета до ворить: "Як би ми були в такім положенні, що могли би знищити цілий Лондон, то більше гуманним було би так поступити ніж дозволити одному більше німецькому жовнірови гинути в крові на побоевищу. Вувагати ся або піддавати ся чувством милосердя було би непростимим."

"Більше як 400 торговельних кораблів вкрала на Велика Британія. Наша відповідь повинна бути така, що за кожний німецький корабель найменше одно англійське місто має бути перемінене в румовища наших летунами. Далеко ліпше було би для нас, як би Вел. Брит., Франція і Злуч. Держави назвали нас варварами ніж мали би жалувати нас по своїй побіді, що ми побили. М'якість і сентиментальність є глумими в воєнній часі."

КИНЕНИ З БАЛЬОНА БОМБИ УБИЛИ В НЕАПОЛІ 16 ОСІБ, А 40 РАНИЛИ.

НЕАПОЛЬ, 14 марта. — В по неділок наїхав на Неаполь бальон, який літав в такій висоті, що не міг поцілти в мілїтарні міста, але кидав бомби на місто на ослі. Бальон був над містом всього п'ять минут. Всі потерпівші від бомб були цивільні. Зістало убитих 16 осіб а ранених 40.

Неаполь лежить поверх 300 миль на полудне від боевої лінії.

ЗАТОПИЛИ ЗА ТИЖДЕНЬ 18 БРИТАЙСЬКИХ ТОРГОВ. КОРАБЛІВ.

ЛОНДОН, 14 марта. — Адміраліція оголошує, що за минувшій тиждень втрачено 18 британських торговельних кораблів і одну рибальську лодку, які пішли на дно від мін або субмарин. 15 з них були поверх 1.600 тон, а лише три понизше тої величини.

КАРАЮТЬ СОЦІЯЛІСТІВ.

ВОЛІВ ПОПОВНИТИ САМОВБИЙСТВО, ЧИМ ПІТИ ДО ВЯЗНИЦІ.

АКЕЛІ, Мін., 12 марта. — Вм. Перегрін, соціалістичний провідник, переслідуваний за проти-воєнну діяльність, поповнив самобійство, вложивши в уста кусок динаміту і розірвавши свою голову.

Буржуазна преса подає, що він мав ніби то плянувати з женою і дочкою краще умерти разом, чим іти до в'язниці, але же на відтак мала не згодити ся на те.

ТЯЖКІ КАРИ ДЛЯ СОЦІЯЛІСТІВ В АМЕРИЦІ.

Сімом товаришам присуджено по 25 літ тяжких робіт.

Телеграми з 11-го марта доносили, що в військовій кемпі Додж, в стеїт Айова, головний воєнний суд узнав винними і за судив 8 соціалістів, які були в армії і не хотіли повинувати ся приказам, на довгий час в'язниці. Сімом з них присуджено по 25 літ тяжких робіт.

ІЗДА ЗЕЛІЗНИЦЯМИ В КАНАДІ БУДЕ ДОРОЗША.

ОТТАВА, 13 марта. — Правдоподібно завтра буде офіційно проголошено, що ціни за переїзд і пересилку товарів залізницями в Канаді будуть підвищені о 15 процент. Коли ся підвижка ввійде в жите ще не відомо, але правдоподібно се стане ся від 1-го цвітня.

Підвижку зроблено лише на час війни. Она значно підвищить доходи залізничних компаній (сама сї-пі-арська компанія буде мати о 10 до 15 мільонів доларів більше доходу) та нас "потішають", що з того компанії будуть платити щось воєнного податку.

На ту підвижку згодив ся сього пополудня кабинет міністрів.

ПІДРОСТАЮЧА УКРАЇНСЬКА БУРЖУАЗІЯ ЗАКЛАДАЄ КРЕДИТОВУ КОМПАНІЮ.

"Канада Газет" з суботи доносить, що адвокати Рін і Арсеніч внесуть підчас сїдуваючої сїї федеральної легіслатури апликацію о акт заїнкорпорованя Української Кредитової Компанії. Головним осідком тої компанії буде Вінніпег. Компанія буде вести загально позичковий інтерес.

Заснована она з капіталом \$250,000, котрий належить до шерівців переважно з Вінніпегу.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВІННІПЕГОВЦІВ!

СЬОГОДНЯ ВЕЧЕРОМ (субота) точно о 8-ій годині, місцевий Просв. Драм. Кружок ім. В. Винниченка виставляє в РОЯЛ Театрі (при ул. Мейн, ріг Селкірк) чудове представлене "СУСТА".

Чистий дохід з представлення призначений на Укр. Робітн. Дім в Вінніпегу.

ЗАВТРА ПО ПОЛУДНІ (неділя) о год. 2.30 відбуде ся в КВІНС ГАЛІ (на Селкірк Еваню) ВЕЛИКЕ ВІЧЕ в справі будови Українського Робітничого Дому і инших важних робітничих справах.

ПРИХОДІТЬ ВСІ ГРОМАДНО! Читайте про се оголошене на 4-ій сторони сього числа.

КОМІТЕТ ДЛЯ ПОСЕРЕДНИЦТВА З РОБІТНИЧИМИ РЕПРЕЗЕНТАНТАМИ МІЙСЬКОЇ РАДИ В ВІННІПЕГУ.

На одним із недавних засідань вінніпегського відділу У.С.Д.П. вибрано з трох товаришів коміте, який має посередничити в зношеню ся з робітничими репрезентантами в міській раді в Вінніпегу.

Тому хто з українських робітників в Вінніпегу має якусь справу до міської ради а не знає як туди удати ся, або не вміє добре по англійськи говорити, щоб міг свою справу перед міською радою представити, хай удаєть ся до того комітету, а який комітет предложити її робітничим заступникам в міській раді і справа буде поладжена.

В склад того комітету входять слїдуочі товариші: В. Н. Колісник, 885 Main St., Дм. Стечишин, 1092 Pritchard Ave. і Л. Михаловський, 1125 Pritchard Ave. До них і треба звертати ся всім укр. робітникам, що мають якісь справи до міської ради.

СВИСТУН ЗАСКАРЖИВ "КАНАДІЙСЬКОГО РУСИНА".

САСКАТУН, 14 марта. — П. Василь Свистун, директор укр. Інституту ім. П. Могили в Саскатуні, заскаржив часопис "Канадійський Русин" в Вінніпегу за допис звернений проти нього поміщений в тій часописи 19 грудня і домагає ся \$5,000 відшкодованя.

РІЧНИКИ "Р. Н." З 1917 р.

вже готові і продають ся по ціні \$2.50 за примірник. Всі річніки є в мішній оправі. Замовленя з провінції засилайте на адресу:

РОВОТОНУЙ NAROD
Box 3658, Winnipeg, Man.

Однічка Майстаріа Українська
Кравецька Робітня в Вінніпегу Phone: St. John 2664

ВЛАСТИТЕЛЬ, С. ЮСКІВ.
Висиде на жадане гарній ілюстрований каталог мужських убранных даром в українській мові.

Пішть скоро за ним.
Если хотите мати гарне убрание, найкращу моду, перворядно зроблене з найлучшої матерії і щоб Ви себе задовольнили, повинні послати замовлене, або особисто завітати на адресу:

The Pathenian Clothing & Tailoring
882 MAIN ST. WINNIPEG, MAN.

"ROBOTNYJ NAROD"
(The Working People)
The official organ of the Ukrainian Social Democratic Party,
Affiliated with the S. D. Party of Canada.
Published semi-weekly by
The Executive Committee of the U. S. D. P. of Canada,
at 873 Main St., Winnipeg, Man.
Phone St. John 1465 M. Popovich, Editor.
Subscription \$2.50 per year.

"РОБОЧИЙ НАРОД"
одинока в Канаді і найстарша в Америці соціал-демократична
часопись, орган Укр. Соц. Дем. Партії в Канаді.

Виходить два рази на тиждень.
Редактор М. Попович. Співредактор Д. Лобай.

Річна переплата на "Р.Н." вносить \$2.50
Руконписи не звертає ся.

ЗА ОГОЛОШЕННЯ РЕДАКЦІЯ "Р.Н." НЕ ВІДПОВІДАЄ.

Адреса до "Р.Н." така:
"РОБОТНУЙ НАРОД"
Box 3658, (Sta. E.) Winnipeg, Man.

В БОРОТБІ ЗА ПРАВДУ.

І нас з своїх зборів проженуть
Старих порядків лицарі горді,
Імя і діла ваші прокинуть
І крикнут: "Зрада! Пагубні мрії!"
І вашу добру славу оплюють
Брехнею, й вас полічать між злодії,
Отрутою замучених напоят,
Надії ясн жовчею затропять...

Ів. Франко.

І нас проганять зі своїх зборів, старих порядків... не лицарі, а жаби. Імя і діла наші прокинуть і кричать: "Зрада! Пагубні мрії!" І оплюють нас брехнею та поють отрутою...

Таке було й зі всіма нашими найбільшими народними діячами і оборонцями прав пригнобленого українського робочого людю Шевченком, Драгомановом, Франком, Павликом; така судьба стрічає й тих, що служать тим високим вселюдським ідеалам, котрим служили ті наші найбільші народні мужі.

Таку судьбу заповідав нам український геній Франко, котрого колись "старих порядків лицарі горді" викляли і виключили з українського суспільства за його "пагубні мрії", за соціалізм.

І нас виклинають і виключають з української громади по-лицарськи і паламарськи буржуазні газети "Український Голос", "Канадійський Русин" і др.

За що?
Скажіть за що? — каже Франко.
Скажіть виразно й сміло ви:
Яка вина моя і тих,
Що враз з мною йдуть і йшли?
Скажіть виразно: яким ті,
Се зрадики! Вони хотять
Перетворити, перевернуть,
Звалити наш суспільний лад!

Тай ще скажіть, за що хотять
Перетворити лад ційий?
За те, що паном в нім богах,
А гнесь слугою люд німий,

Фрідріх Енгельс.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ КОМУНІЗМУ.

(Переклад з німецького і передмова
В. Левинського).

(Продовжене).

13. Питання: Що слідє з сих торговельних
кріз, що правильно повторюють ся?

Відповідь: По перше: Великий промисл, хоч
він сам в першій добі свого розвитку витворив
вільну конкуренцію, тепер одначе виріс із неї
конкуренція стає для промислових продукцій
через кризу кайданами, які вона мусить розбити
і розібє. Великий промисл, як дово його ведеть
ся на теперішній висоті, може удержати ся тільки
через загальне забурення, що повторюєт ся
щомісячно. А воно кожним разом загрожує
цивілізації та кидаете нуду не тільки проле-
таріям, але й руйнує велике число з поміж буржу-
азії. Великий отже промисл мусить або сам зро-
бити собі кінець, або з абсолютною неможли-
вістю, або мусить привести до цілком нової ор-
ганізації суспільства, в якій вже не поодинокі
фабриканти конкурують між собою, а всі промис-
лові підприємства в усьому суспільстві, після
певного сталого плану і після потреб усіх.

По друге: Великий промисл, який може роз-
ширити продукцію в безконечність, уможли-
вляє теж такий стан суспільства, в якому стільки
продукції як усіх потреб до життя, що наслід-
ком сього кожний член суспільства має змогу
розвивати й прикласти всі сили й спосібности.

Як раз отже та властивість великого промислу,
яка в сучасному суспільстві витворює усею нуду
і всі торговельні кризи, при іншій суспільній
організації зникнуть саме собою, як криза, же-
редо непасть. Се й доказує як найясніше:

1. Що від тепер усе те лико належить при-
писувати суспільному ладови, який не відповідає
відносинам і

2. що існують засоби, щоби через новий лад
суспільний побороти цілком се лико.*

* Енгельс переступив у сій і попередних відпо-
відах ступінь зрілості господарського розвитку
в часі, коли він їх писав. "Історія не признала
нам і усім тим, що подібно думали, слухности",
писав Енгельс в 48 років пізніше в передмові
до Маркса "Класові боротьби у Франції 1848-
1850". "Вона виявила, що стан економічного роз-
витку на континенті тоді не був так далеко зрі-
лий, щоби можна було думати про усунення ка-
піталістичної продукції".

За те, що чесна праця в нім
Придавлена, понижена,
Хоч весь той ваш суспільний лад
Піддержує й живить вона.
За те, що людство тут
З робочих рук ссе кров і піт;
За те, що тут з кателр, амбон
Лдєсь темнота, не ясний світ,
За те, що лєсь мільони кров
По прихоті панів, царів;
За те, що люди людям тут
Мати, боги, раби гірші псів.

За те нападають нас українські буржуазні собаки і прово-
катори, котрих перелякав зріст свідомості і соціалістичного
руху серед українського працюючого людю в Канаді і Злуч.
Державах а котрі хотіли спинити той рух, не допустити на-
ших робітників і фермерів до свідомості, до пізнання їхнього
класового положення і задержати їх в темноті, сплячці неві-
жамі, при яких би то не було церквах і всяких обманчивих ін-
ституціях.

Тільки дух часу і обставини вже ні не сприяють. Тому о-
ни роспучливо хватають ся в своїй нечесній, шкідливій роботі
найпідлітших средств і найганебніших способів, аж до потай-
ного оскаржування нас перед мільйонами властями включно.

Не поможуть їм ні клевети перед народом, ні доноси до
властей. Не та в них сила, що в ворогів Франка колись і не та-
кий темний німий наш робітник і фермер.

Не задурять они народа, що ніби то тому, що ми як і всі
правдиві соціалісти інтернаціоналісти стади по стороні рево-
люційного пролетаріату Росії і України і не годимо ся з укра-
їнськими дрібно-буржуазними соціалістами на Україні, котрі
не менше але більше винувати чим більшовики в тій страшній
трагедії, яка тепер розіграєт ся на Україні, — що ніби то ми є
проти України. Українські робітники і фермери в Канаді і Злуч.
Державах прекрасно знають за чи інтереси ми боремо ся у весь
час, як і знають, своїх німечинних ворогів, котрі то іменю нас
обвинувачують навіть аж в "чорносотенстві".

Український працюючий люд бачить ясно, що не по сто-
роні революційного пролетаріату Росії і України стоять всякі
чорносотенці і хулгані, але проти них, в тих же самих рядах,
що й зграв українських буржуазних агентів, понів і паламарів,
в Канаді і Злуч. Державах. Не війська Укр. Центр. Ради та кай-
зерів і не Укр. Центр. Раду виклинає чорносотенний гершт право-
славної церкви Тихон, а більшовиків і їхніх приклонників; так
же само виклинає їх, як українські агенти, даки і екс-даки, па-
ламарі, поні і екс-поні, редактори і співредактори в Канаді
і Злуч. Державах.

Не до наших двох укр. соціалістичних газет в Канаді і
Злуч. Державах подібно чорносотенні і хулганські протисоці-
алістичні і протіукраїнські репліки. Але вистарчить порів-
нати їх з котрою небудь українською часописею поза "Робо-
чий Народом" і "Робітником", щоби переконали ся як они
згідно і з зовсім подібною "аргументацією" побивають боль-
шовиків і їхню революційну діяльність, і однаково також па-
нуть воничим юдофобством.

І не поможе тим українським хулганам і чорносотенцям,
що они будуть ховати ся за плахату "українства".

Не повірять же "Українському Голосови" або іншій по-
дібній укр. газеті укр. свідомий робітник або фермер, що він
бажає добра українським робітникам і селянам на Україні, коли
той же самий "У. Г." розбиває ся за тим, щоби наш робітник
і фермер в часі виборів голосував не на соціаліста, але на па-
на, щоби він держав ся церкви, хочби якої, а вистарігав ся со-
ціалістичної організації і соц. газет, щоби він сторонив від ро-
бітника другої народности, щоби вчив ся молити ся, шанувати
попа, щоби шанував забобони і пересуду. Не повірять їм ні-
хто, що они дбають про просвіту для укр. робітників, ферме-
рів, коли они не дають йому той науки, яку голодоси йому най-
більші наші народні учителя такі як Драгоманов, Франко і др.,

Даї належить тут і при дальших відповідах
слідуюче мати на увазі: Через те, що капіталі-
стичний розвиток потрібував далеко більшого
часу, як допускали Маркс і Енгельс, мали змогу
розвинути ся такі господарські вища, як карте-
лі, синдикати, трости, що обмежували дикую кон-
курентію боротьбу капіталістів між собою та
придавали кризам троха інший характер як той,
що їм надавали Маркс і Енгельс на підставі того
часних поміччів.

14. Питання: Яким мусити-ме бути новий су-
спільний лад?

Відповідь: Він відіме веденє промислу і
всіх галузей продукції взагалі з рук поодиноких
конкуруючих між собою одиниць і передає їх
усього суспільству, яке мусити-ме його вести на
спільний рахунок, після спільного плану і при
часті всіх своїх членів. Таким чином він скасе
конкуренцію а на її місце поставити асоціацію
(спільку). А що веденє промислу через одиниць
мало як конечний наслідок приватну власність а
конкуренція є тільки способом веденє промис-
лу через приватних власників, то не можна від-
ділити приватну власність від поодинокі галу-
зи промислу і конкуренції. Тому приватна вла-
сність мусить бути скасованою а на її місце на-
ступити спільне користуванє всіма засобами
продукції і розділ усіх продуктів по спільному
порозумінню або так звана спільність дїлр. Зне-
сеннє приватної власности є найкоротше і най-
більш знаменне споконенє переміннє всього
суспільного ладу, яке конечно виходить із роз-
витку промислу і тому комуністи вважають його
то слушно головним домаганнем.

15. Питання: Чи знесеннє приватної влас-
ности не було отже можливим раніше?

Відповідь: Ні. Кожда переміна в суспільній
ладі кожний переворот у відносинах власности
були конечним наслідком покланяння до життя
нових продуктивних сил, що не хотіли більше
підчинятися старим відносинам власности. Так
повстала сама приватна власність. Бо приватна
власність не завжди існувала. Тільки, як при-
кінці середніх віків повстав в мануфактурі но-
вий рід продукції, що не дав ся підпорядкувати
тодішнім феодальним і шеховим відносинам, то-
ді витворила мануфактура, що виростає зі стар-
их відносин власности, нову форму власности,
приватну власність.*

* З сього речення і слідуючих із нього ви-
водів виходить, що Енгельс говорив про "зне-
сеннє приватної власности" має на думці знесе-
ннє буржуазної власности, себто обмеженої са-
мособної власности на засоби продукції.

Для мануфактури й для першого ступня роз-
витку великого промислу не була можливою ні-
яка інша форма власности як приватна власність
і ніякий інший суспільний лад як той, що осно-
вуєт ся на приватній власности. Як дово не
можна стільки продукувати, що вистарчає не
тільки для всіх, але остає се теж надвишка про-
дуктів, потрібна для збільшення суспільного ка-
піталу й для дальшого творення продукційних
сил, так дово мусить завжди бути пануюча клас
са, що має на своїх услугах продуктивні сили су-
спільства і бідна, пригноблена кляса. Як і будуть
ці класи що до характеру, се залежить від ступня
розвитку продукції. Залежні від управн рїлі се-
редні класи дають нам поміницю і крепка,
міст пізніших середніх віків показують нам це-
хового майстра, челядника і денного робітни-
ка, 17-те століття має мануфактуриста і робітни-
ка мануфактурного, 19-те століття великого фа-
бриканта і пролетаря. Ясно, що досі продуктив-
ні сили не розвинули ся ще на стільки, щоби мо-
жна було продукувати достатньо для всіх і що
приватна власність** стала для продуктивних
сил кайданами, тамою. Тепер одначе, коли че-
реш розвиток великого промислу — по перше,
вирісли капіталісти і продуктивні сили до не-
знаної досі міри та існують засоби, що дають
змогу помножувати ці продуктивні сили в корот-
кім часі в безконечність; коли по друге, ці про-
дуктивні сили скучують ся в руках нечислен-
них буржуїв, а рівночасно велика маса народу
щораз більше пролетаризуєт ся і їх становище
стає в тій самій мірі нужденнішим і невдово-
леннішим, в якій зростають багатства буржуїв; ко-
ли, по третє, ці могутні і легко зростають продук-
тивні сили так дуже вирісли понад голови бур-
жуїв і понад приватну власність, що вони кождо
хвилі викликають найясніший забурення в су-
спільному ладі, — тепер доперва знесеннє при-
ватної власности стало не тільки можливим, але
й konieczним.

16. Питання: Чи знесеннє приватної влас-
ности можна буде перевести мирним шляхом?

Відповідь: Булоб бажаним, щоб так могло
статись і комуністи, певно, булиб останніми, які
моглиб бути проти сього. Комуністи знають до-
бре, що всі заговори не тільки є безкористими,
але навіть шкідливими. Вони знають надто
добре, що революції не робить ся нарочно і са-

мовільно, тільки що вони крізь і повсякчасно
були конечним наслідком обставин, які є цілком
незалежні від волі і проводу поодиноких партій
і цілких клас. Вони одначе бачуть, що майже всі
всіх освічених країнх насильно дусять розвиток
пролетаріату і що через се самі противники ко-
муністів з усею силою працюють для революції.
Колі самі заженуть оконечно глобальний проле-
таріат в революцію, то комуністи будуть так са-
мо добре боронити справу пролетаріату ділом
як тепер словом.

17. Питання: Чи можна буде знести прива-
тну власність за одним махом?

Відповідь: Ні. Тим менше, що за одним ма-
хом не дасть ся розвинути існуючі продуктивні
сили на стільки, о скільки се є потрібним для
заведення спільности. По всій правдоподібно-
сті прийдеши революція пролетаріату тільки
помаду перемінити сучасне суспільство і тільки
тоді можна буде знести приватну власність, ко-
ли буде доволі для сього вироблених засобів
продукції.

18. Питання: Який буде розвоєвий хід сеї
революції?

Відповідь: В першу чергу вона заведе де-
мократичний лад державний а через се безпосеред-
но або посередне пануванє пролетаріату. Без-
посередно в Англії, де пролетарі становлять вже
більшість народу. Посередно у Франції і Німеч-
чині, де більшість народу складаєт ся не тільки
з пролетарів, але також з дрібних селян і міщан,
котрі саме є на шляху до пролетаріату і в ус-
іх своїх політичних интересах будуть залежні
ко раз більше й більше від пролетаріату і тому
скоро будуть мусіти піти за його домаганнями.
Се може довести до другої боротьби, але вона
жоже скінчитися тільки пободою пролетаріату.
Демократія булаб для пролетаріату цілком
неужиточною, якби вона негайно не використа-
ла всіх мір, які безпосередно ведуть найвпевні-
ше до знесення приватної власности і утравле-
ннє екзистенції пролетаріату. Найважливіші з сих
мір, які вже тепер є очевидні як конечні наслід-
ки існуючих відносин, є такі:

1. Обмеженнє приватної власности через про-
гресивні додатки, високі спадкові податки, зне-
сеннє права дідичення в бичних лініях (братя, бра-
таничі, сестриці і т. д.) примусові позички і т. д.

2. Повільна експропріація земельних власни-
ків, фабрикантів, посідачів земляніц і пароходів,
по часті через конкуренцію державного про-
мислу почасти просто через відшкодованнє в а-
сигнатах (грошевих паперах).

(Дальше буде).

коли они, навпаки, усіма низькими способами поборюють ту
науку а з самих тих великих мужів просто-гум роблять.

Бо чих не глум і не наругу робить напр. "Укр. Голос" над
пам'ятю Шевченка, поручаючи головно і на першім місці по-
пам правити панамку по Шевченкови і в церквах святкува-
ти його пам'ят, чого, розумієт ся, попи ніколи не робили і не
будуть, але ще й їх єпископ Хромшин викляв Шевченка. А
відтак той самий "Укр. Голос" радить дякам пошанувати па-
м'ят Шевченка, коли дєсь нема понів. Чи се не глум над Шевчен-
ком, котрий усьою силою свого слова борєв ся проти понів і
кадильного одурювання народа?

Чи не глумлять ся "наші" "старих порядків жаби погани" над
тими ідеями, яким служили і за які мучили ся Драгоманов,
Франко, Павлик і др.? Чи не глумлять ся они над ідеєю соці-
алізму?

Тількиж ті мізерні оборонці старих порядків не кажуть
народові той правди, що они проти Франка, Драгоманових,
Павликів. Ні, они ще, немов на глум, чеплють їх за тих великих
оборонців покритваженого працюючого людю. Навіть жалкую-
ть, що они за життя так мучились. Але не скажуть народові
правди за що і через кого они зносили терпіння і муки.

А сказали они народові всю правду про те, то народ і по-
бачив би, бо они пані тож самої породи, що й ті, котрі трої-
лі життя Шевченкам, Драгомановим Франкам, Павликам і др.
Ім подібним, тільки ще більше звироднілі і зникчменілі.

Ось що розкаже сам Франко в однім із своїх автобіографі-
чних оповідань про те, що він зазнав від тих "своєх" за соці-
алізм.

"Я — каже Франко в оповіданні "Моя стріча з Олександром" — чо-
ловк проклятий, невинний, прогнанний з поміж "чесних", — одним
словом проклятий. Проклятий — се сама ілюмінація на-
зава, се не значить, що, приміром, моя совість стає супроти мене,
але шось подібного, — ні, се значить тільки, що люди "чесні" (ко-
ли хочете, можете звати їх "богатами", "сильними", "практичними")
— се на одню виліє випхнули мене з "чесного" і "порядного" товари-
ства, то є по просту з поміж себе. І зовсім справедливо. Моя імя враз
з кількома іменами подібних до мене "во время оно" обігало весь край,
було пострахом усіх "мирних і віроконституційних горожан"; з моїм
іменем усі вони взяли поперек революції, релігії, рідні. Правда, в
той час, коли "спаситель існуючого порядку" планка найстрашніший
гвалт, я і мої товариші сміли спокійно і смірно за торними грама-
ми та рахували ді короткого життя, страчені пусто та марно. Але ві-
зять приміром, що діло зовсім не так діялось, що мені і моїм прияте-
лям перебороть та революція і не силко ся — то що з того? Чи вже
то одно, що я смію у торні, не вистарчає, щоби на віки запитувати
мене в очі "чесних" людей? Ба, але всевідущий і всемогутній суд
справді признав мене винним, справді в моїм організі добачив рево-
люційну жанку, в мой кроні дослідив краплю такої крові, котру фран-
цузькі "ласкаві порядки" забули пролити до останку в р. 1872; в моїх
очах догляну іскру такого огню, котрий може запалювати доми "ми-
рних горожан" не гірше нафти. Одним словом, я окаян ся кругом ви-
нним на суді — значить, погорда і прокляття "порядних" людей насу-
против мене зовсім "справедливі".

Та чи зломали Франка його нікчемні противники? Чи зни-
шили голошенні ним ідеї?

Ні! Убили його тіло а дух його буде вічно жити як і вічно
буде шанована його пам'ят. Пам'ят тітана-борця за правду і
волю поневоленого мас українського і неукраїнського працюю-
чого людю. А вороги його пропали безславно, та і пропадуть
іхні нащадки, котрі старають ся спинити поширенє ідей, котрі
він проповідував.

Тимчасом на шлях боротьби за правду і волю вказуваний
Франком виступають все більш і більш ряди українських ро-
бітників і не на марне він віддав задля них усе своє життя і свій
талант.

І підемо ми дальше нашим тернистим шляхом, підемо "по-
серед бур і громів, не подамо руки на згоду з підлістю і скорше
впадемо чим покюнимо ся злему." Підемо дальше за голосом
Франка, котрий все визнає нас:

"Боріте ся! Терпіть! По всій землі
Рівняйте стежку правді!"

МАНИФЕСТ НЕЗАВИСИМИХ НІМЕЦЬКИХ СОЦІАЛІСТІВ.

З Парижа доносьть під датою
26-го лютого, що там дістав ся
маніфест независимих німець-
ких соціалістів, який розповсе-
дливоно в Берліні.

Маніфест звучить:
"Німецьке правительство по
казаво підчас мирових перего-
ворів в Берестю Литовських,
що воно хоче кидати масам піс-
ком в очі і погіршити смер-
тоносну боротьбу воюючих на-
родів. Се, що вони претендува-
ли бути любимицями мира-ока-
зало ся маскою. Іх зава, що
частинний мир привів би нас
блильше до загального мира о-
казав ся брехнею і ошукань-
вом.

Сепаратний мир з Росією збі-
лшив би зайлість війни на ін-
ших фронтах і через те збіль-
шив би різно. Терпіння німець-
кого народу не були би зменше-
ні.

Обовязком німецької робі-
ничої кляси є бороти ся неустан-
но за загальний мир.

Тут є дише одно средство для
закінчення теперішньої різни і не-
щастя робітників — повалити
правительство і буржуазну кля-
су такою самою дорогою як се
стало ся в Росії. Се може бути
одиноко через зусилля мас, че-
рез революцію мас, через масо-
вий страйк, паралізуючі всю е-
кономічну діяльність і воєнні ін-
дустрії; се може бути одиноко
через революцію і установленє
народної республіки в Німеччи-
ні робітничою клясою і для
ньої, щоби положили кінець
різні робітників всіх країн, що
загальний мир міг би бути о-
сигнений.

Робітників! Приготуйтемо свою
будучину через взаїмне співді-
ланє, витревалє і сміло.

Як ми постановляємо закін-
чити неодолю і несправедливість
нинішнього дня, нашим гаслом
мусить бути: "Проч з сепарат-
ним миром на кайзерівських ус-
лівях!"

Робітники і робітницї, не отя-
гайте ся довше!"

ЗЛОЧИННА РОБОТА СПЕКУЛЯНТІВ.

НАРОД ГОЛОДУЄ, А ОНИ
ТРИМАЮТ МЯСО В ЛЕ-
ДІВНЯХ ПОКИ НЕ ЗІ-
ПСУЄ СЯ, А ВІДАК
ПАЛЯТЬ.

В Вінніпегу викликала сенза-
цію відкритє контрольора Пу-
ті, що минушого тижня компа-
нія Вм. Дейвіз, котра має свою
ледівню в сїм місті під ч. 57
Котрія стріт, вивезла до мійс-
кого інсинератора (місце па-
лення) 8.500 фунтів зіпсутого ку-
рчячого мяса для спалєння. Ко-
мпанія тримала се мясо ще від
1916 р. очевидно для того, щоби
вишукувати як лиш можна
високі ціни на нього. Тимча-
сом оно зіпсувало ся і компанія
мусіла його спалити.

Др. Доуглас каже, що оно му-
сило бже було дуже зіпсувати
ся, коли компанія сама мусіла
викинути його з своєї ледівні.

Вістака про сей випадок ви-
кликала в цілїм місті велике о-
бурєнє. В той самий час, коли
всюди чути крик про ошадність
з поживою, коли люди не ма-
ють спромоги їсти мяса, коли
многі мусять відмовляти собі
сего в теперішній часі прима-
ску — курчячого мяса, в той са-
мий час грабїжники спекулянт-
ли, "людські свині", як їх нази-
ває священник Томас Невід,
просто в безпримірно багати-
ний спосіб так кляють собі з у-
сього населєня і видумують з
нього скільки лише дасть ся до
лярів.

І не треба забувати, що серед
тих "людських свиний" голово-
но є ославлений Дж. В. Флєвє,
знатна в Канаді риба, про кот-
ро ми вже нераз згадували в
зв'язку з слідством в справі ви-
соких цін солонини. Він є го-
ловою Вм. Дейвіза Ко-віт.

Та нехай кажа вити ся, що
то-таке захланні капіталістичні
паразити.

ШІРІТЬ "РОБ. НАРОД!"

8 June
wisdom

ОБОРОНИ ПА- ЧИ НАЛЬБІШІЙ МУ- БУВ ВІРЮЮ-

В останній числі "Укр.
заволида собі перевернуть
вилака в той бін, що буди-
ки і Правди" новітної Укр.
християнином", а навіть
і тїні правди, се знає ко-
диати про се лише наші о-
широкі маси нашого не-
середняки включно з
шого затриманя рідного
рва.

1906 р. довело ся бу-
го Учителя і Друга, пок.
На вид убогої могої
"найскромнішогої пам'я-
"Могила Драгомано-
валик, — зробила на мене
— бо треба сказати, що
тантська — окрома від
ного поля, без пам'ятни-
мно від інших кварталів
пам'ятниками на могилах
ських, або й так собі по-
непритякельна обрядової
ни, — як я знаю з Єго
умиті (протестантські) —
заявив перед смертю
поховано на протестант-
Тільки М. Павлик.

Хто прочитав уваж-
ливо так а не никаде:
пам'ятника (не конче за
шенський паламар.), та
на М. Павлика вражєнє
манова поховано на про-
стїна є сумовита вже хо-
віра є "непритякельною"

Хіба божєвілий а
висші слова так, буди-
вали коли небудь за тим
на, лише лико в тому, щ-
міотні" є суха і несприя-
головах ані М. Драгома-
не вірили в ніяку церкву
кониші, що такі штуки я-
і служать і будуть ще д-
рам для ошуканья й о-
рода.

8 June
Wisniw

В ОБОРОНІ ПАМ'ЯТИ М. ДРАГОМАНОВА. ЧИ НАБІЛЬШИЙ МУЖ НАУКИ НОВОЧАСНОЇ УКРАЇНИ БУВ ВІРУЮЧИМ "ЕВАНГЕЛИСТОМ"?

В останній числі "Укр. Голосу" якась паламарська душа по-зволіла собі перевернути ясні і недвозначні слова пок. М. Драгоманова в той бік, що буцім то покійний великий "Апостол Науки і Права" новітньої України, М. Драгоманов, був "віруючим християнином", а навіть "евангелистом". Що в усім тим немає ніякої правди, се знає кожний освічений українець. Не хочуть знати про се лише наші фарисеї, які в своїй оманливості широкими масами нашого народу підслухують ся найпоганішими середниками включно з явною брехнею і то єдино в цілі дальшого затримання рідного народу в мряці крайньої духової темряви.

1906 р. довелось бути пок. М. Павлику на могилі свого Учителя і Друга, пок. М. Драгоманова в Софії (Болгарія). На від убогої могилки Учителя, на якій Павлик не нашав "найскромнішого пам'ятника", вірний ученик розслез ся. "Могилка Драгоманова" писав описав з тої нагоди М. Павлик, — зробила на мене взагалі вражіння сироти між сиротами, — бо треба сказати, що вся та частина цвинтаря — протестантська — окрома від інших частин, на самому краю цвинтарного поля, без пам'ятників і білди — відбиває незвичайно сумно від інших кварталів цвинтаря, що так і сають пишущими пам'ятниками на могилах, більших і менших патріотів болгарських, або й так собі попросту: Болгар, Турків, Жидів.

Одна з причин тому — мабуть сама віра протестантська, — неприязня обрядової пишноти. Неб. Драгоманов, бажаючи, — як я знав з Его листів до мене — аби Его ховали бодай уміт (протестантські) попи, а не "незмивані" (православні) — завив перед смертю, що він "евангелист", через що его й поховано на протестантському цвинтарі".

Тільки М. Павлик.

Хто прочитав уважно повисші слова, зрозуміє, їх зміст певно так а не інакше: На могилі Драгоманова не було 1906 р. найскромнішого пам'ятника (не конче зараз хреста, як собі в мить думає галицький паламар.), та й взагалі могила Драгоманова зробила на М. Павлика вражіння сироти між сиротами тому, що Драгоманова поховано на протестантській частині цвинтаря, а та частина є сумовита вже хоча би тому, що взагалі протестантська віра є "неприятельською обрядовою темнотою".

Хіба божевільний або крайній ідіот може зрозуміти повисші слова так, буцім то М. Павлик або і М. Драгоманів жалували коли небудь за тим, що буцім то протестантська віра гарна, лише лиш в тому, що вона як "неприятельська обрядовою темнотою" є суха і неприємна. Така думка ніколи не гостила в головах ані М. Драгоманова, ані М. Павлика, так як вони оба не вірили в ніяку церкву, ані ніяку релігію, й були свято переконані, що такі штуки як віра і церква разом з богами служили і будуть ще довго служити лише і лише одним по-пам'ятку для ошукування й обдурювання темних мас "побожного" народу.

А коли Драгоманов і писав в своїх листах до М. Павлика "аби Его ховали бодай уміт (протестантські) попи", а не "незмивані" (православні), — й завив перед смертю, що він "евангелист", через що его й поховано на протестантському цвинтарі", — то з тих слів ясно кождому, що пок. Драгоманов побирав ся перед смертю, аби з його приводе, що він був з роду православний, і не ховали його "незмивані" православні батюшки, але аби вже радше його мертве тіло похоронили протестантські попи, в яких Драгоманов — очевидно — теж не вірив! Аби отже увільнити навіть своє мертве тіло з харчівних лав православних батюшок, Драгоманов і завив ПЕРЕД СМЕРТЮ (!), що він "евангелист" (се слово ужив самі М. Павлик в знаках наведені " — "), та ради того і поховано теж смертне тіло Драгоманова на протестантському цвинтарі, а не на православному!

Очевидна річ — не потребуємо додавати, — що і при смерті покійного великого ученого не було ніяких попов так як він не вірив в ніяку силу не лише самих попов, але навіть в силу поповських приятелів, т. є. придуманих ними богів і дияволів.

Не вірив в такі самі забобони і М. Павлик та Ів. Франко, як взагалі не вірять в них усі дійсно великі учені. Та зрештою — погляди пок. М. Драгоманова на "віри", "релігії", попи, церкви й всякі інші дурисьства — відомі загалом. В часті бодай відомі вони й самим нашим фарисеям з "Укр. Голосу". Та вжеж запізніати з ними широкі маси нашого народу, у них не має відваги! Вони дальше дурити муть нарід усякими вірами, церквами і попами і то коли вже не "нашими" "національними", "українськими", то бодай "найближчими нам по обрядові" — православними (читай допись в "Укр. Голос" з Толстой). Але у них не стає відваги аби написати ширі і отверто ось так:

Український Народе! Наш найбільший український учений останньої доби, покійний М. Драгоманов, НЕ ВІРИВ ані в боги, ані в попи, ані в релігії, ані в ніякі церкви й БУВ ПЕРЕКОНАНИЙ, ЩО ВІРУ ТРЕБА ЗАСТУПИТИ НАУКОЮ І ШТУКОЮ (звісно, не насильно). Але факт істинна віри серед темних мас власного народу змушував його числити ся з моральною силою, вложеною в ту віру (але надзвичайною попи проти народу!) та повернути її на більшу народну користь. Ось через що Драгоманов писав популярні книжочки не лише з огляду критичної науки про віру, але й про вільнорелігійні рухи на Україні й деінде!

Так писав про погляди М. Драгоманова на "віру" на Україні М. Павлик в тій самій книжочці, з якої співробітник "Укр. Голосу" виврава, та здобно надужив висше наведені слова про Драгоманова могилою й про його "евангелизм"! Ба що більше — в тій самій книжочці на стор. 75 — 77 наводить М. Павлик власні слова пок. М. Драгоманова про релігії, надруковані в І-шій томі женецької "Громади" на стр. 74 — 77, які й ми, вичерпуючи атеїстичного "Укр. Голоса" передруковуємо ось тут ради їх великої актуальності в цілому.

Пок. М. Драгоманов писав отже ось так: "Теперішній стан нашої України зверта увагу ще на багато таких справ, котрі вважали і для громадівців (соціалістів) на всьому світі. Так напр. було вже сказано вище, що в нашому мужицтві в Росії показують ся люде, котрі йдуть проти поповства, котрі, між иншим, просто пристадо до чужого начальства й панства і ворогують проти українства, а що в нашій Україні в Австрії поповство виробилося у своє панство. Через це все наші громадівці мусять виступити проти поповства дужче, ніж це досі робило бодай громадівці напр. у Московщині. А в Австрії наші громадівці мусять виступити проти поповства може ще дужче, ніж в Україні малоросійській, власне через те, що там поповство не так відчужало ся від української породи й инді мисли себе й других і самі мужицькі громади, буцім то воно стоїть за ті громади й може полекшити їх долю. В нашій австрійській Україні безпримірно і як найкраще треба налягти на те, щоб поповство обмерзло молодим людем, щоб вони не йшли в попи. Отже, ПОВАЛИТИ ГОТОВЕ ПОПІСТВО й не дати вирости новому серед таких брацтва, як штурда, котрі тепер виступають проти готового "православного" поповства, та тільки з тією самою "святотою" книгою, на котрій заснували ся православні святощі й поповство, помагаючи теперішнім противупопівським брацтвам стати людем цілком вільного розуму — можна тільки так, щоб відкопати в корені віру в те, чого не бере розум чоловічий. А це можна зробити тільки за помічю науки про зріст усього в природі, а також про те, як роси й віри і поповські порядки по всьому світі."

Тепер же в Європі досить виробилось такої науки, та тільки громадівці мало спожиткували її в своїй проповіді (пропаганді), навіть і ті, котрі, як "Спілка Громадівська" — Alliance Socialiste 1867 просто написали в своїм уставі, що "Спілка" заявляє, що вона не вірить у бога й хоч, щоб "віра замінилась наукою".

А по деяких країнах (напр. у південній Німеччині й самій Франції) ще й переїздили ся громадівці, котрі думають помирити своє громадіство з вірою й навіть із християнством. Як останніми днями в північній Німеччині, коли показала ся проба пруського лютерського поповства привернути до себе робітників вигадкою "державної й християнської соціалізму", — німецька "соціально-демократична партія" виступила з різкою протривою проти віри й поповства.

"Досі же противупопівська наука держить ся скрізь більше серед багатіших людей і переходить до чорноробів дуже по

малу, більше крапельками, що проїжджують ся зверху в низ ніж через упорядковане навчання від людей, котрі взяли ся за те докладно. Таке навчання тепер дуже потрібне, бо поповство було першою білою працею, котра підняла кульку людий над иншими, чорноробами, а потім у кулі з воцятвом а далі з усяким иншим начальством і панством, вбільшувало й святити нерівність між людьми, захопило собі великі маєтки і доці стоїть за них і підпире державу й громадську неволю й нерівність і сидкуєт ся повернути великі купи богомільного народу проти всіх противників тієї неволі й нерівности, в тім числі найбільше проти громадівців (а особливо проти таких апостолів Права як самий М. Драгоманов, М. Павлик, Ів. Франко).

"Віра й поповство здавна підбивали незгоду між людьми й не можуть перестати підбивати її ніколи. До того всього... скасоване віри, богомільства, церков і поповства влекшиєт ті тугари, котрі скрізь несуть людські громади."

"От через це все наукова праця з різних боків проти поповства єсть одна з найбільших потреб прихильників громадівства скрізь. Колиж на нашій Україні поповство звертає на себе більшу, ніж по деяких инших країнах, увагу громад, то тут мусять виступити тепер же, по всіх кутках українських громадівців (соціалістів) пильна праця, щоб почати широкую пропаганду проти кореня віри й поповства за помічю науки природної й громадської."

Отсе й найвірніші слова самого М. Драгоманова, отсе його найправдівійші, бо власні, ним самим висловлені погляди на віри, церкви і попи.

Невідпущивши співробітник "Укр. Голосу" не мав відваги їх повторити. Хай широкі маси народа не знають, як глядять на віри і попи наш найбільший муж науки останньої доби. Хай наш народ дальше гине в ярмі духової темряви й неволі! Того хочуть наші народні "провідники"...

Та я, збещений усіми темними духами поміж своїми "рідними" таки землячками "деморалізатор" не лише що маю відвагу їх повторити, але маю відвагу після тих великих заповітів великого Апостола Науки не лише жити, але й працювати на полі народньої освіти видаванню моєї "України", посвяченій — як відомо усім — іменю наукам і штукам.

А коли за те мене усика темна й безпросвітна голота черноті і лихословить, — я приймаю усе те спокійно з резигнацією геніяльного Галяля:

Лихословлячи мене, ви лихословите лише св'яту пам'ять наших найбільших духових народніх Вождів, не розуміючи того, що хоча би ви і прикидали мене до землі вашим болотом, — Правда не вмере не загине ніколи, а борше чи пізніше запалять в усіх мізках і серцях, та змусить навіть і вас схилити коліс в покори перед Нею, безсмертною, ваші мідяні лоби.

Проф. Др. Ол. Сушко.

ДОДАТОК.

Погляд М. Драгоманова на навчання релігії в школах. Про новітнє, "раціональне" навчання в школах писав М. Драгоманов ось так:

"Уряд Громади (Комуни) Паризької 1871 р. постановив, що віра — діло домове, а не громадське. Управа 4-ої та 17-ої волостей (arrondissement) паризьких постановили, що в школах громадських не будуть читати попи, що вся наука в них буде опирати ся лише на вільному розумі, а управа 17-ої волости постановила, що ученикам не будуть давати в школах ніякої книжки, ніякої речі, котра чим небудь буде противна науковому методу" (Lefebvre, Arr. 58 — 58). Але доси ще таких шкільних книг нема! А в такі то часи, як часи Громади Паризької, найбільше й видно, яка помилка була зроблена через те, що поповська сила серед простих людий, особливо селян, не відкопано було раніше — наукою".

Як відомо — школи в Канаді є також в часті безконфесійні (з винятком жидівських і католицьких, т. зв. сепаратних). Та вжеж в останніх часах змігні сліди поважних заходів з боку клерикальних кругів в цілі заведення примусового навчання про богів навіть в найнищих школах. Що канадійські горожани не допустять до того за всяку ціну, в се ми віримо свято.

ВОСНІ ПРИГОДИ НІМЕЦЬКОГО ДЕЗЕРТИРА.

(Продовжене).

Про розпоряджене мобілізації було вже відомо і сепарти, але дійсний день мобілізації назначено на 2 сепарти. Однак, не очікуючи прибуття резерву, ми опустили місто нашого гарнізону і сепарти. Хто мав бути нашим "ворогом", ми не знали; Росій була до того часу одиноким краєм проти котрого була проголошена війна.

Ми машерували улічними містами до станції поміж тисячів товпів народа. З вікон кидано на нас цвітки; кожний хотів попрощати ся з від'їжджачими жовнірами. Всі люди, навіть жовніри плакали. Многі машерували рама об рама хві з женою а хто з нареченою. Музика грала прашальні пісні. Люди плакали і співали рівночасно. Зовсім чужі собі мушчини і жєнщини обнимали і цілували ся; обнимали ся і цілували ся як божі мушчини з мушчинами. То було дійсне відоме свято зворушення; немов дикий потік, зворушене захопило весь зібраний народ. Ніхто, навіть найсильнішого і найвідважнішого духа, як ми не піддали ся тому кипінню почуття.

Але все те було перевишене підчас прашання на стані, на котру ми прибули після короткої маршу. Тут мало ся сказати поспіше будь здоров'я, та мала наступити розлука. Я ніколи не забуду того прашання, до якої б старости я не дожив. Многі жінок припали з розпучкою до своїх мужів; декотрих відірвали силою. Так, немов би они нагло в привиді бачили судьбу своїх улюблених, немов би они бачили мовчазні могили в чужих краях, в котрих ті біди безіменні могли бути похоронені, они старали ся тісно тиснути до свого поспішання, щоб задержати те, що вже більше до них не належало.

Врешті се минуло. Ми всіли до потягу, що був приготований для нас і порозміщували ся "виглядо" в наших вагонах для перевозу худоби. Коли стало темні, ми не мали світла в наших "виглядних" вагонах шесті години.

Потім ішов поводи в долину Рєну без великих потрясєнь і декого з нас охолило почуття утоми після тих днів великого зворушення. Біль-

ше нас своєю промовою. Він сказав нам, що ми є в війні з Бельгією, що ми повинні поводити ся як відважні жовніри, заслужуючи зєлізні хрести і робити честь нашому німецькому імені. Відтак він продовжав приблизно так: "Ми ведемо війну лише проти уоруженої сили, се є проти бельгійської армії. Житє і майно цивільних людий є під охороною міжнародних договорів, міжнародного права, але ви жовніри мусяте не забувати, що вашим обовязком є обороняти-ваше жите так довго, доки можливо, для охорони вашої вітчизни, і продавати його так дорого, як лише можливо. Ми хочемо не допустити до безпотрібного проливу крові цивільного населення, але я хочу пригадати вам, що за велике розважуванє границь з трусливостю, а трусливостє перед лицем ворога є карана дуже дорогою."

Після тої "людної" промови нашого капітана нас "наладовано" в автомобілі і ми переїхали бельгійську границю 5 сепарти рано. Щобий надати тій "історичній" хвилі спеціальної урочистости, ми мусяли привитати її окаянками. Ніколи еще плоди військового виховання не представляли ся перед моєю думкою так ясно, як тепер в той момент. Жовнірови сказано: "Бельгієць є твоїм ворогом", і він має в се вірити. Жовнір, робітник в уніформі, не знав до того, хто був його ворогом. Коли нам були сказали: "Голандець є вашим ворогом", ми мали б були тому повірити також; нас було привело-ли повірити тому, і ми мали б були стріляти його на приказ. Ми, "німецькі горожани в уніформі" не сміємо мати нашої власної оцінки, не сміємо мати наших власних думок, бо они дають нам нашого ворога або нашого приятеля відповідно до потреб, відповідно до вимог її відповідних інтересів. Француз, Бельгієць, Італієць є твоїм ворогом. Не думай, не застановаляй ся, стріляй так як ми приказуємо і не клопочи тим своєю головою. Ти маєш сповняти обовязки, тож сповняй їх, а що до решти — перестань думати!

Такі то думки мучили мій розум коли ми переїздили бельгійську границю. А щоб се полегшити і щоб оправдати перед собою своє власноє совість убийницьке ремесло яке мені накінєно, я старає ся переконати себе, що хоч я не маю вітчизни, яку я мав би обороняти, то я маю обороняти свій дім і охороняти його від знищення.

Він сказав нам, що ми є в війні з Бельгією, що ми повинні поводити ся як відважні жовніри, заслужуючи зєлізні хрести і робити честь нашому німецькому імені. Відтак він продовжав приблизно так: "Ми ведемо війну лише проти уоруженої сили, се є проти бельгійської армії. Житє і майно цивільних людий є під охороною міжнародних договорів, міжнародного права, але ви жовніри мусяте не забувати, що вашим обовязком є обороняти-ваше жите так довго, доки можливо, для охорони вашої вітчизни, і продавати його так дорого, як лише можливо. Ми хочемо не допустити до безпотрібного проливу крові цивільного населення, але я хочу пригадати вам, що за велике розважуванє границь з трусливостю, а трусливостє перед лицем ворога є карана дуже дорогою."

Після тої "людної" промови нашого капітана нас "наладовано" в автомобілі і ми переїхали бельгійську границю 5 сепарти рано. Щобий надати тій "історичній" хвилі спеціальної урочистости, ми мусяли привитати її окаянками. Ніколи еще плоди військового виховання не представляли ся перед моєю думкою так ясно, як тепер в той момент. Жовнірови сказано: "Бельгієць є твоїм ворогом", і він має в се вірити. Жовнір, робітник в уніформі, не знав до того, хто був його ворогом. Коли нам були сказали: "Голандець є вашим ворогом", ми мали б були тому повірити також; нас було привело-ли повірити тому, і ми мали б були стріляти його на приказ. Ми, "німецькі горожани в уніформі" не сміємо мати нашої власної оцінки, не сміємо мати наших власних думок, бо они дають нам нашого ворога або нашого приятеля відповідно до потреб, відповідно до вимог її відповідних інтересів. Француз, Бельгієць, Італієць є твоїм ворогом. Не думай, не застановаляй ся, стріляй так як ми приказуємо і не клопочи тим своєю головою. Ти маєш сповняти обовязки, тож сповняй їх, а що до решти — перестань думати!

Такі то думки мучили мій розум коли ми переїздили бельгійську границю. А щоб се полегшити і щоб оправдати перед собою своє власноє совість убийницьке ремесло яке мені накінєно, я старає ся переконати себе, що хоч я не маю вітчизни, яку я мав би обороняти, то я маю обороняти свій дім і охороняти його від знищення.

Але се була слаба потіха, котра не вдержала ся навіть через перших кілька днів.

Ізучи в досить скорих моторових возах ми прибули около 8 години рано до тимчасово призначеного нам місця, малога але гарного села. Мешканці сіл, через котрі ми переїздили, зєлядали ся на нас з мовчазним здивованєм, так, що ми всі дізнали того вражіння, що ті селяни по найбільшій часті не знали, по що ми прийшли до Бельгії. Они побудили ся зі сну і на пів одіті дивились через свої вікна за нашими автомобілями. Коли ми остановились і повисідали, селяни того села повиходили до нас без всякої відразі, принесли нам їду, принесли каву, хліб, мясо і т. д. Позаяк полева кухня ще не приїхала, ми були раді тим ласкавим дарункам від "ворога", тимбільше, що ті добрі люди рішучо не хотіли прийняти жєльній заплати за те все. Они сказали нам, що бельгійські жовніри відіхали, але куди, они не знали.

Після короткого спочинку ми вибрали ся в дальший похід а автомобілі вернули назад. Може після якої години нашого маршу нас дігнала кавалерія, драгоми і гузари, котрі сказали нам, що Німці посувають ся втерєд в цілі околиці і що компанія кіннотів нахолодєт ся вже недалеко за нами. Се були погішані новини, бо ми вже більше не почували ся самотними і ізольованими в тім чужім краю! Невдовзі по тім появил ся дійсно гурма циклістів. Циклісти минули нас скоро і оставили нас знова самих. В наших рядах почули ся голоси гніву; всі прочі могли іхати, а ми мусяли іти пішки. Се що ми завісїди уважали звичайним бігом річи, тепер нагло відчувало ся нами як велика несправедливість. І хоч наша лайка і злість нічо нам не помагали, то бодай наші думки відвернули ся від тугару "малли" (торністри), котра олованим тягаром лежала на наших плечах.

Горачо було утяжливе, піт виступав з кожного потового отвору; нові і тверді шкіряні ремінці, нові штивні уніформи терли многі члєни нашого тіла і равиди їх, особливож довокруги стану. Тому з великою радістю ми привитали приказ, який прийшов о 2 годині по полудні, щоб сплнити ся перед одною ізольованою фармою і відпочити в траві.

(Дальше буде)

СИН ВЕЛИКОГО ТОЛСТОГО ДО НІМЕЦЬКОГО НАРОДУ.

Сими днями появил ся на сторінках деяких американських газет відозва африна Лїл Толстого, сина великого російського письменника і мислителя гр. Льва Н. Толстого, звернена до німецького народу. Тут подаємо деякі уривки з тої відозви.

"До вас, думаючи люди Німеччини, — говорить гр. Лїл Толстой — до вас, провідники німецької соціал-демократії, і до вас, всіх німецьких горожан, у котрих є жива совість, звертаю ся з сєю відозвою.

Я вірю в те, що если слова мої правдиві і вартісні, їх нічо не буде в силі заглушити і вони дійдуть до Вас! Відповідь на них ви даєте не мені, її побачите цілий світ.

Я обвинувачую вас в самих найтяжшій злочині, який сподійся зробити чоловік.

Я обвинувачую вас в надужиттю і глумі над ідеєю. Надужиттю, наслідуючи закон Мойсея, "око за око, зуб за зуб", гу били мільони людського житя, поки ви винаходили страшні орудя убийства і поки ви по звірські убивали подібних до себе і умирали самі, — можна було жаліти і вас, і ваших жєртв. Можна було думати, що людство пішло по брехливій дорозі і можна було надіятися, що коли небудь потоптані ним ідеали любові і братерства во-скреснуть і спауть його.

Про ці ідеали ви, Німці, еще за довго до війни, говорили гриміючи другий і соціалісти вашого краю гриміючи другий прирікали своїм заграничним товаришам не піднімати меча за завойованя імперіалізму. Ви сич прирєченє не дотримали. Вас увелили в тім, що Німеччина не веде заборочої війни і ви стали на оборону своєї вітчизни ніби проти заборочої полїтики російського імперіалізму.

Від того часу все змінило ся і Росія стала демократією. Фал шивствє вашого правительствєва відірлась вповні. Де ваші оправданя тепер?

Не говоріть, що ви безсилі бороти ся з заборними тенденціями вашого правительствєва. Тепер настав час, коли чоловік, маючи переконаня, повинєн їх здійснити, бо інакше що сі переконаня вартя?

За переконаня люди віддають своє жите, люди ідуть на костри, люди умирають в каторзі — що ж ви зробили, щоб доказати вашу ширість?

Цілий світ чекав вашого слова і до сього часу його не чути. А ви, провідники німецької думки, прелюбоді слова, памятайте, що на вас лежить величезна відповідальність не перед народами св'ята, не перед вашим народом, ні, — на вас відповідальність ще більша, — ви відповідальні перед ідеєю, вами же самими виставленою."

Розумієтє ся, що висше наведені слова Толстого не можуть відносити ся до тої групи німецьких соціалістів, що стоять з Лїбкнехтом, і тих робітників, що не годять ся з політикою німецького правительствєва; рєшта-ж всі партії чи групи, а бо поодинокі люди, включаючи до них і більшість німецької соціал-демократії з Шейдеманом на чолі — відічальні є за те, що робить инні німецьке правительствє і до них власне відносать ся слова Лїл Толстого.

РОЗДІЛ ЦЕРКВИ ВІД ДЕРЖАВИ В ЧІЛІ.

САНТІАГО, Чїлї, 6 марта. — Підчас виборів до конгресу по бідила перший раз анти-клерикальна партія, домагаюча ся сєчас роздлу церкви від держави.

Консервативні католицькі елементи майже всі — германофіли. Богато попи в полудневій часті Чїлі явно заминали ся німецькою пропагандою.

Побіда радикалів підчас виборів зробить річ певна, кінець німецької пропаганди.

ШИРІТЬ "РОБ. НАРОД"

